

TEMMUZ AYI FİYAT GELİŞMELERİ

4 AĞUSTOS 2021

Özet

Tüketici fiyatları Temmuz ayında yüzde 1,80 oranında artmış, yıllık enflasyon 1,42 puan artışla yüzde 18,95'e yükselmiştir. Bu gelişmede, gıda ve enerji fiyatları temel belirleyiciler olmuştur. Gıda yıllık enflasyonu, fiyat artışlarının alt gruplar geneline yayılmasıyla kayda değer bir oranda yükselmiştir. Üretici fiyatlarındaki gelişmeler ve yaşanan kuraklık gıda enflasyon görünümünde etkili olmuştur. Enerji grubu enflasyonu elektrik ve doğalgaz fiyatları öncülüğünde artarken, eşel mobil sistemi tüketici enflasyonunu sınırlamaya devam etmiştir. Yıllık enflasyon yakın dönemde Türk lirasındaki seyrin de etkisiyle temel mallar grubunda gerilerken, hizmet sektöründe kademeli normalleşme sürecinin de yansımalarıyla lokanta-otel ve ulaştırma hizmetlerindeki fiyat gelişmelerine bağlı olarak bir miktar yükselmiştir. Temmuz ayında uluslararası enerji fiyatları artarken, enerji dışı emtia fiyatları daha ılımlı bir seyir kaydetmiştir. Bu görünüme karşın, gecikmeli etkilerle üretici enflasyonundaki yükseliş eğilimi devam etmiştir. Bu dönemde, yıllık enflasyon çekirdek enflasyon göstergelerinden B'de yükselirken, C'de gerilemiş; göstergelerin yakın dönem eğilimlerindeki yüksek seviyeler korunmuştur.

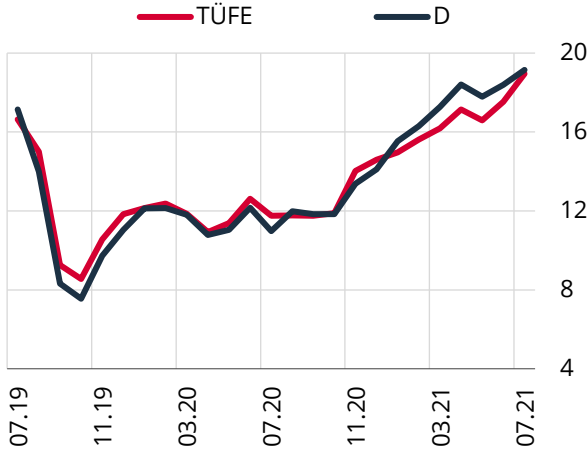
Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

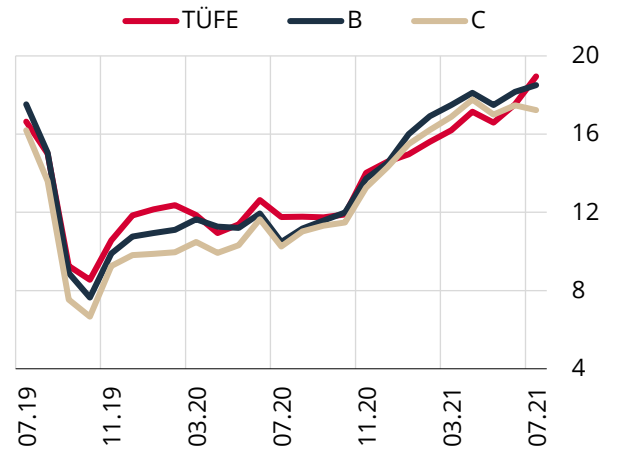
Temmuz ayında tüketici fiyatları yüzde 1,80 oranında yükselmiş ve yıllık enflasyon 1,42 puan artarak yüzde 18,95 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B endeksinin yıllık değişimi 0,35 puan artarak yüzde 18,51 olurken, C göstergesinin enflasyonu 0,25 puan azalarak yüzde 17,22'ye gerilemiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre gıda, enerji ve hizmet gruplarının katkıları sırasıyla 1,12, 0,58 ve 0,07 puan artmış, temel mal ve alkol-tütün-altın gruplarının katkıları sırasıyla 0,19 ve 0,16 puan azalmıştır.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

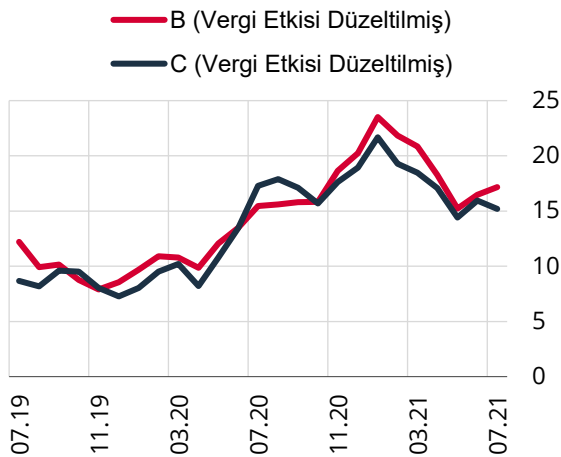

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

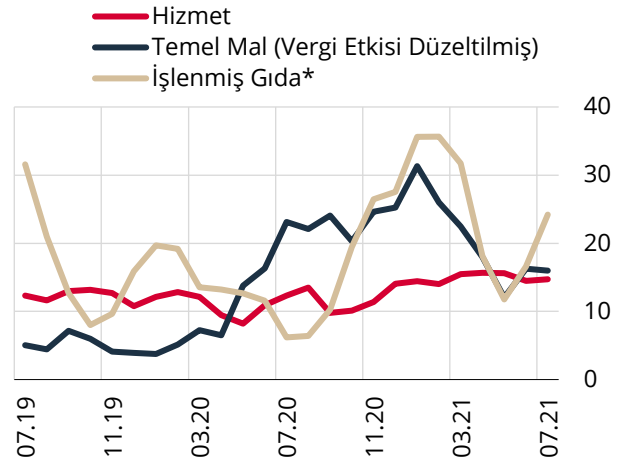

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle, üç aylık ortalamalara göre B göstergesinin eğiliminde artış izlenirken, C göstergesinin eğiliminde azalış görülmüştür (Grafik 3). Bu dönemde, enflasyon eğilimi işlenmiş gıda grubunda artarken, temel mal ve hizmet gruplarında yataya yakın seyretmiştir (Grafik 4). İşlenmiş gıdadaki bu görünüm B ve C göstergelerinin eğilimlerinin farklılaşmasını beraberinde getirmiştir.

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

Grafik 4: B Endeksinin Ana Bileşenleri (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

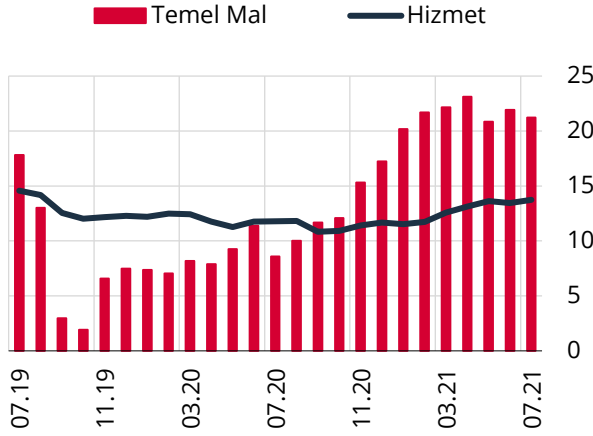

* İşlenmiş gıda grubunda mevsimsel etki bulunmamaktadır.

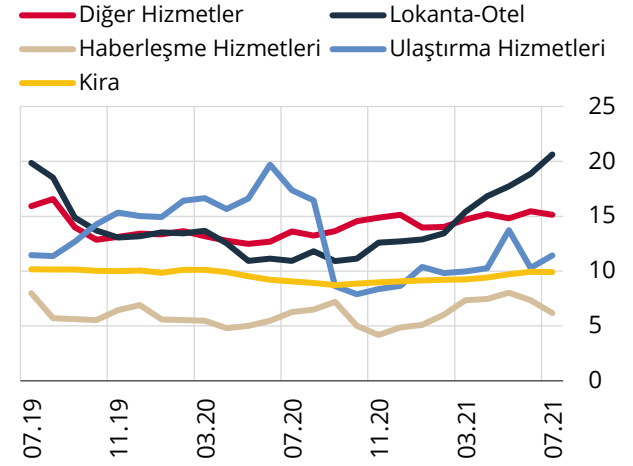
Hizmet fiyatları Temmuz ayında yüzde 1,32 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 0,29 puan artarak yüzde 13,75 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 5). Yıllık enflasyon lokanta-otel ve ulaştırma hizmetlerinde yükselirken, haberleşme ve diğer hizmetlerde gerilemiş, kira kaleminde ise yatay seyretmiştir (Grafik 6). Lokanta-otel grubunda, hem yemek (yüzde 2,59) hem de konaklama hizmetlerinde (yüzde 4,51) açılmanın etkileriyle izlenen yüksek fiyat artışları bu dönemde de devam etmiştir. Gıda enflasyonunda gelinen yüksek seviyeler yemek hizmetlerindeki olumsuz görünümde etkili olmuştur. Ulaştırma hizmetlerinde fiyatlar bu

dönemde ılımlı seyretmiş, grup yıllık enflasyonu geçen yılın aynı ayında şehirlerarası otobüs ücretlerinde gerçekleşen düşüğe bağlı baz etkisi sebebiyle yükselmiştir. Diğer hizmetler grubundaki aylık fiyat artışında bakım ve onarım hizmetlerinin yanı sıra eğitim ile eğlence ve kültür hizmetleri öne çıkmıştır. Paket tur kaleminde aylık fiyat artışının tarihsel ortalamalarına kıyasla sınırlı kalmasına bağlı olarak grup yıllık enflasyonu düşük seyrini korumuştur.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

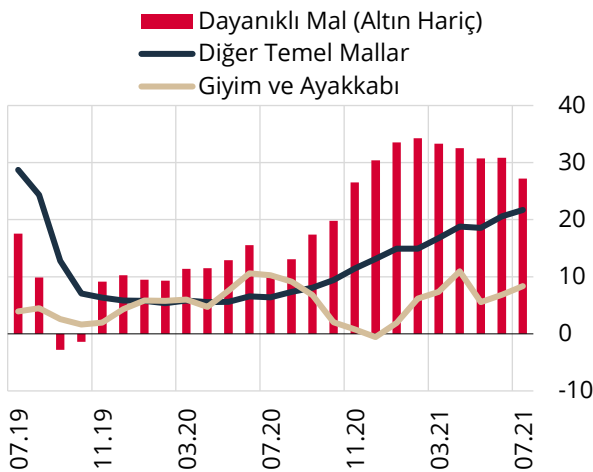

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

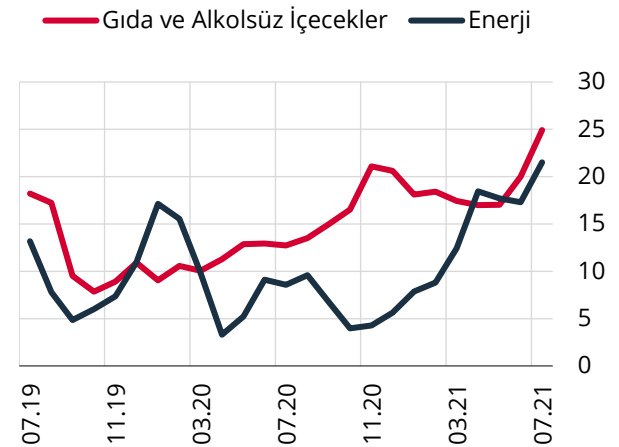

Temel mal yıllık enflasyonu Temmuz ayında 0,70 puan gerileyerek yüzde 21,22 olmuştur (Grafik 5). Bu dönemde yıllık enflasyon dayanıklı mal grubunda gerilerken, diğer alt gruplarda artmıştır (Grafik 7). Dayanıklı mal fiyatları Temmuz ayında yüzde 0,11 oranında gerilemiş; mobilya fiyatlarında belirgin düşüş gözlenirken (yüzde -4,34), beyaz eşyada aylık artışlar (yüzde 2,53) devam etmiştir. Grup yıllık enflasyonu 3,68 puan gerileyerek 27,18 olmuş, bu gerilemeye tüm alt gruplar katkıda bulunmuştur. Salgın kaynaklı kısıtlamalara bağlı olarak ılımlı bir seyir izleyen giyim ve ayakkabı grubu enflasyonu, normalleşme sonrasındaki yükselişini bu dönemde de sürdürmüş, grup yıllık enflasyonu 1,51 puan artarak 8,37 seviyesine ulaşmıştır. Diğer temel mallar grubunda kur ve emtia fiyat gelişmelerinin gecikmeli etkileri devam etmiş, bu grupta yıllık enflasyon 1,08 puan artarak 21,69 olmuştur. Özetle, bazı gruplarda birikimli maliyet baskıları ve normalleşme adımlarının yukarı yönlü etkileri görülmeye devam etse de, temel mal grubunda yıllık enflasyon dayanıklı tüketim malları kaynaklı olarak gerilemiştir.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

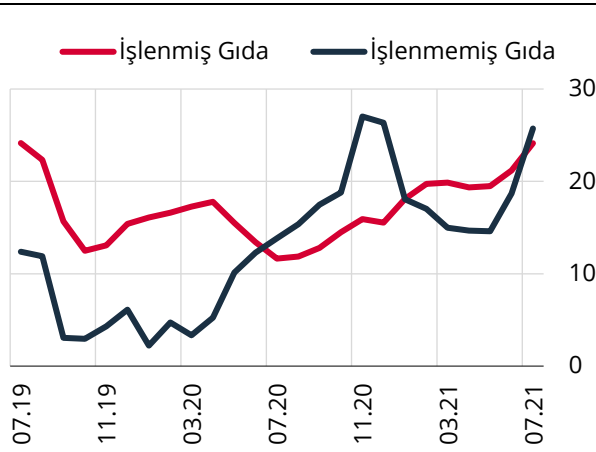
Enerji fiyatları Temmuz ayında yüzde 6,19 oranında artmıştır (Tablo 1). Elektrik ve doğalgaz fiyatları sırasıyla yüzde 15,01 ve yüzde 9,84 oranında yükselerek bu gelişmeyi sürükleyen temel kalemler olmuştur. Bu dönemde LPG'de fiyat artışı ihtiyacı oluşmuş, artışın bir kısmı eşel mobil sistemiyle ÖTV'den karşılanırken bir kısmı fiyatlara yansıtılmıştır. LPG fiyatlarındaki bu yükselişe istinaden akaryakıt fiyatları yüzde 2,64 oranında

yükselmiştir. LPG fiyatlarındaki artışa paralel şekilde tüp gaz fiyatları da yüzde 12,00 ile belirgin oranda artmıştır. Bu gelişmelerle, enerji grubu yıllık enflasyonu 4,23 puan artışla yüzde 21,51'e yükselmiştir (Grafik 8).

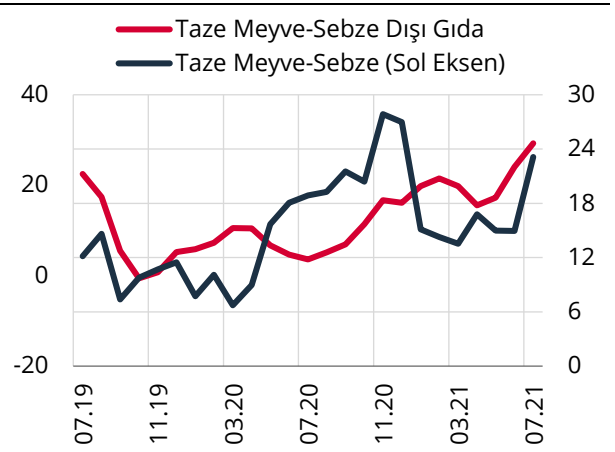
Gıda ve alkolsüz içecek fiyatları Temmuz ayında yüzde 2,77 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu hem işlenmemiş hem de işlenmiş gıda gruplarının etkisiyle 4,93 puan artarak yüzde 24,92 olmuştur (Grafik 8 ve Tablo 2). Bu dönemde yıllık enflasyon işlenmemiş gıda grubunda 7,03 puan artarak yüzde 25,73'e, işlenmiş gıda grubunda ise 2,93 puan artışla yüzde 24,13'e yükselmiştir (Grafik 9). İşlenmemiş gıda grubunda mevsimsellikten arındırılmış veriler, meyve fiyatlarında çok daha belirgin olmak üzere, taze meyve ve sebze fiyatlarında aylık bazda önemli bir artışa işaret etmiştir. Bu dönemde, diğer işlenmemiş gıda grubundaki artışta çiğ süt referans fiyatındaki ayarlamaya istinaden süt fiyatları, beyaz ve kırmızı et ile mercimek ve nohut gibi bakliyat fiyatları dikkat çekmiştir. Aylık fiyat artışı hızlanan (yüzde 2,58) işlenmiş gıda grubunda çiğ süt fiyat ayarlamasının dolaylı etkileri peynir ve diğer süt ürünlerine yansırken, ekmek-tahıllar, işlenmiş et ürünleri ve katı-sıvı yağ grupları başta olmak üzere genele yayılan fiyat artışları gözlenmiştir. Bu gelişmelerle taze meyve-sebze dışı gıda grubunda yıllık enflasyon yüzde 24,63'e yükselmiştir (Grafik 10). Özetle, uluslararası tarımsal emtia ve gıda fiyatlarındaki mevcut yüksek seviyeler, birikimli kur etkileri ve kuraklığa bağlı etkilerle belirli ürünlerdeki arz sıkıntılarını gıda üretici enflasyonunu olumsuz yönde etkilemiş, söz konusu artışların açılmayla birlikte tüketici fiyatlarına yansıdığı izlenmiştir.

Temmuz ayında alkollü içecek ve tütün grubu yıllık enflasyonu geçmiş altı aylık ÜFE artışının maktu ve asgari maktu vergilere yansıtılmamasının etkisiyle sınırlı bir gerileme kaydetmiştir.

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda (Yıllık % Değişim)

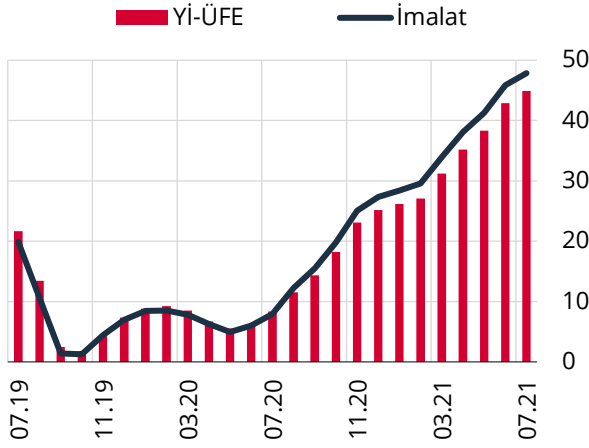
Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda (Yıllık % Değişim)

Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Temmuz ayında yüzde 2,46 oranında yükselmiş, yıllık enflasyon 2,03 puan artarak yüzde 44,92'ye ulaşmıştır (Grafik 11 ve Tablo 3). Üretici fiyatlarındaki bu yükselişte, birikimli dış fiyat baskıları, enerji fiyat gelişmeleri ve süregelen arz kısıtları belirleyici olmaya devam etmiştir. Öte yandan imalat fiyatlarındaki artışın bir miktar hız kesmesiyle birlikte, petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının eğilimi bu dönemde gerilemiştir (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

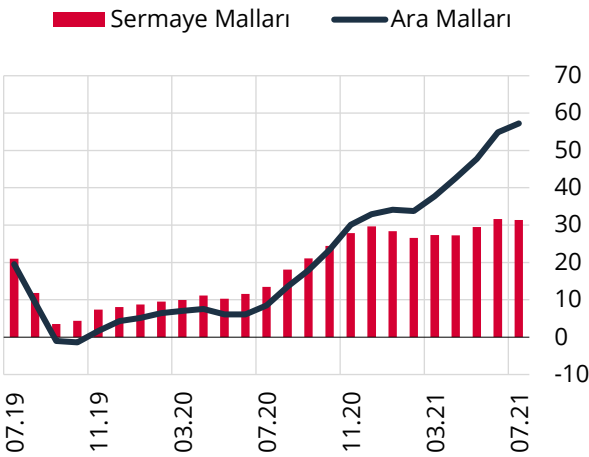

Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

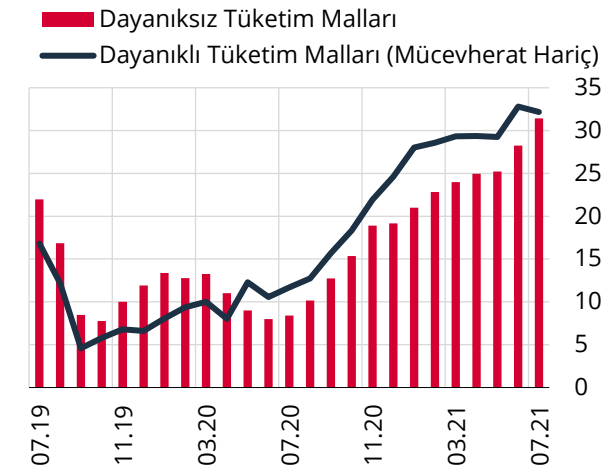

Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, dayanıksız tüketim malları ve ara malları yıllık enflasyonlarındaki artış ön plana çıkmıştır (Tablo 3, Grafik 13 ve Grafik 14). Temmuz ayında enerji grubu fiyatlarındaki artışta (yüzde 4,12) rafine edilmiş petrol ürünleri, elektrik ve gaz imalatı ile dağıtım belirleyici olmuştur. Ara malları fiyatlarındaki yüzde 2,46'lık artışta demir-çelik ve ferro alaşımlar, ahşap ve mantar ürünler ve betondan, çimentodan ve alçıdan eşyaların etkisi hissedilmiştir. Sermaye malı grubunda makineler ve motorlu kara taşıtları ile bunların parça ve aksesuarları, metal yapı ürünlerindeki yükselişler dikkat çekmiştir. Dayanıklı tüketim malları fiyatlarındaki artışta ise mobilya, ev aletleri ve tüketici elektroniği ürünleri belirleyici olmuştur. Dayanıksız tüketim malları fiyatlarındaki yükselişte et ve süt ürünleri gibi gıda kalemleri ile diğer tekstil ürünleri öne çıkmıştır. Bu gelişmelerle, tüketici fiyatları üzerindeki üretici fiyatları kaynaklı baskılar güçlenerek devam etmiştir.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Temmuz 2021	Temmuz 2020	Temmuz 2021	Temmuz 2020
TÜFE	1,80	0,58	18,95	11,76
1. Mallar	1,98	0,38	21,19	11,70
Enerji	6,19	2,50	21,51	8,57
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	2,77	-1,28	24,92	12,73
İşlenmemiş Gıda	2,99	-2,77	25,73	13,85
Taze Meyve-Sebze	5,59	-8,08	26,27	17,73
Diğer İşlenmemiş	1,74	0,08	25,48	11,78
İşlenmiş Gıda	2,58	0,16	24,13	11,64
Ekmek ve Tahıllar	2,93	0,38	23,36	12,90
Diğer İşlenmiş	2,40	0,04	24,48	10,96
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	-0,06	0,83	18,34	12,05
Temel Mallar	-0,02	0,56	21,22	8,58
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	-0,11	2,79	27,18	9,98
Giyim ve Ayakkabı (*)	-2,21	-3,57	8,37	10,28
Diğer Temel Mallar	1,45	0,54	21,69	6,41
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,02	0,23	1,80	21,78
Altın	-1,90	6,36	25,16	51,12
2. Hizmetler	1,32	1,06	13,75	11,80
Kira	0,98	1,00	9,92	9,07
Lokanta ve Oteller	2,72	1,22	20,63	10,92
Ulaştırma Hizmetleri	0,12	-0,91	11,43	17,37
Haberleşme Hizmetleri	0,13	1,24	6,18	6,26
Diğer Hizmetler	1,33	1,61	15,13	13,61
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	1,00	0,71	18,51	10,49
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	0,62	0,83	17,22	10,25
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	1,72	1,08	19,15	10,97
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	1,43	0,64	20,23	10,60

Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Temmuz 2021		Temmuz 2020	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	1,80	18,95	0,58	11,76
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	25,94	2,77	24,92	-1,28	12,73
Alkollü İçecekler ve Tütün	4,88	0,02	1,80	0,23	21,78
Giyim ve Ayakkabı	5,87	-2,13	8,54	-3,48	10,34
Konut	15,36	5,07	19,31	0,93	12,53
Ev Eşyası	8,64	-0,06	22,70	2,38	7,78
Sağlık	3,25	0,41	18,61	0,80	14,17
Ulaştırma	15,49	1,08	24,62	2,44	8,81
Haberleşme	4,64	0,12	4,41	1,76	5,81
Eğlence ve Kültür	3,01	1,30	12,17	1,33	6,04
Eğitim	2,28	1,51	10,61	1,74	12,60
Lokanta ve Oteller	5,91	2,72	20,63	1,22	10,92
Çeşitli Mal ve Hizmetler	4,73	0,13	17,30	2,39	21,90

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Temmuz 2021		Temmuz 2020	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	2,46	44,92	1,02	8,33
Madencilik	3,51	3,35	34,35	4,11	8,94
İmalat	87,27	2,37	47,86	0,99	7,95
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	85,25	2,19	45,35	0,66	9,23
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	75,47	1,80	38,51	0,63	9,35
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtımı	8,38	3,03	15,10	-0,44	12,69
Su Temini	0,85	3,54	28,34	3,74	12,06
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		2,46	57,23	0,94	8,47
Dayanıklı Tüketim Malları		1,03	31,58	2,15	14,54
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		1,45	32,18	1,93	11,70
Dayanıksız Tüketim Malları		2,27	31,44	-0,21	8,38
Sermaye Malı		1,01	31,38	1,22	13,50
Enerji		4,12	42,42	3,62	0,65

Kaynak: TÜİK.